

Tu en taushent, fedemstou, devet, inu fhefdefetu letu po Christu-fovemu Royftvu.

Na drugem listu je isti naslov latinski: *Aeternae veritates | per | Josephum Hasl, | Societatis Jesu | Sacerdotem | Tertio anno sui concio-natorii | muneris | carniolico populo | Labaci | Tempore | Sacrorum exer-citiorum | propositae. | Anno salutis nostrae 1769.*

Potém sledi 144 stranij premišljevanj in na dveh poslednjih listih Synopsis Omnium Meditationum. Devet zadnjih listov je čisto praznih. Oblika je četverka; knjiga je v usnju vezana in ima rudeče barvan obrez. Ta rokopis, ki je bil do zdaj še neznan, prenesel je v Loko, kjer se sedaj v farovžu hrani, menda preč. g. Žičkar, preje župnik v Dolu (kjer je svoje dni pastiroval Hasl). *Dr. J. Pajek.*

Kako Kočevarji snubijo in ženitujejo.

Spisal † Leop. Gorenjec - Podgoričan.¹

Ko si ženin nevesto izbere sam ali če mu jo odločita roditelja, odberó dan ali večer, kdaj pojdejo snubit. Določenega dne na večer povabi ženinov oče kuma in kumo, pa bližnje sosede pod svojo streho. Tu se gosté in veselé radi pozno v noč — in brijó burke. Radost je tem večja, smeha je tem obilnejše, čim dovtipnejši so snubci. Ko so že židane volje, če imajo kaj dosti pijače, opozori jih ženinova mati, da je čas, da se dvignó. Pokropi jih z blagoslovljeno vodo, zató da bi srečna bila snubitev, in jih poprosi, da bi jej v hišo pripeljali dobro, pridno, pošteno snaho. A predno odidejo snubci, morajo vselej piti še šentjanževca, Bog varuj, da bi pozabili to! Kočevar je sploh ves zaljubljen v ta napoj.

Po tej večerni gostiji in zabavi odidejo snubci mirno proti nevestini hiši, ki je včasí blizu, včasí pa tudi precej daleč v kakem selu. V nevestini hiši, dasi znajo, kaj jih čaka, navadno vse spi in počiva. Snubci se vstopijo pred vrata in jamejo trkati. V hiši se vzbudé, in kdor je, najrajši gospodar, oglasi se in popraša, kdo trka na vrata in česa bi rad. Snubci odgovoré, da so popotni, da so se zakasnili in da bi radi prenočili pod to gostoljubno in pošteno streho. Gospodar opomni, če so dobri, verni ljudje in če imajo popotne liste, da jim hoté dati prenočišča.

¹ Prerano umrlí L. Gorenjec (L. Gojko) je bil pred nekimi leti več majhnih spisov poslal „Kresovemu“ uredništvu. Rajski je služil cela tri leta na Kočevskem ter je, kakor sam v pismu trdi, pridno opazoval njih sege in navade.

Po tem razgovoru odpró snubcem, prižgó brž treske, svečo ali kar imajo in razsvetlé hišo. Nevestin oče vpraša, kaj možje vendar tako pozno hodijo le-todi; jeden izmed njih, načelnik pa pové, da imajo med seboj mladega pajdaša, ki si išče tovaršico, a ta je baje njih hči.

Oče pozove svojo ženo in vpraša: „Hoj, Mina, ali čuješ, kaj hoté možje?“¹

Žena odgovori: „Slišim, ali jaz pravim, naša Minka je še premlada; že sem jej rekla, naj še leto dnij počaka, da bode godnejša, — ali kako je začela majati z ramenoma, dejala je, da ni več premlada, — oče, učini ti, kar znaš, da je in bode prav; dekle le po svoji glavi živi!“²

Ko mati pripoveda svoje misli, v tem se hči kam skrije in posluša, kaj oče, kaj mati govore in kako snubci ugovarjajo. Ker hčere le ni in ni od nikoder, začno jo iskati prišleci. Nektera nevesta je hudomušna ter hoče podražiti snubce, zategadel se skrije takó, da je nikakor ne mogó najti. Možje pa se razsrdé in opomnijo, da ne bodo več iskali, temveč da odidejo k sosedu, saj ima tudi pridno hčer. Nevesta se prestraši in oglasi: „Možjé, tu sem tu!“³

Snubci nevesto primejo, peljó za mizo in posade k ženinu. Oče in možje se jamejo razgovarjati in pogajati o uzajemnem venu, in ko je to določeno, dá ženin nevesti tolar, nevesta pa ženinu robec — to je zastava. Naposled se jame vse gibati po hiši. Prikažejo se lonci izpod klopij okrog velike peči ter začno kuhati meso in kar je drugega dobrega, gostje pa se veselé z domačimi vřed, jedó, pijó, popevajo, vriskajo . . . Tako snubijo, ki snubé še po starem običaju.

Najnovejši čas pa, žalibože, ne snubé več tako modro in priprosto! Vse je rajši v nekaki zapravljivi bliščobi, vse prenapeto. Mladi Kočevar, mladi košar je zadolžen, pa mora biti, ko snubi, v dragi obleki, odičen z dragoceno žeparico, rok okovanih z dragimi prstani in sicer obogačen, da se še bolj zadolži s svojo ženitvijo, vzlasti z mnogodnev-
nim svatovanjem, ki je nekđaj le malo časa trajalo. Take objestne ženitve hudo zatirajo uboge Kočevarje dandanes. —

Pred poroko pridejo ženinovi svatje pod nevestino streho in seboj pripeljejo godce, ki pridno citrajo in igrajo na velike in male gosli. Na nevestinem domu, kolikor morejo, gosté svate, zelja in prosene kaše Bog varuj, da ne bi dobili na mizo.

Ko odhajajo v cerkev, plače jako nevesta in se brani, kakor da bi še rada ostala domá in deklíčevala, naposled pa se vendar le udá vsa

¹ Hoj, Mingl, hörst du, vois di mander velt?

² I hör jo, ofr i žog a ho, inžer Minkela ist noh eu jung, ih hon irs son gezoit, si žol noh a jorle vorten, biš si elter vert zain, — ofr si žoget, si ist et mer eu jung. — foter, thu, vie da vilst, s dirndle tet žisten kein gut et mer.

³ Mander, do bin i do!

objokana. Pri odhodu je vse resno, nevestina mati in oče sta sama rosnihi očij in nekako žalostna. Ženin strmi in se boji, da bi se nevesta ne skujala, kar se včasih pripeti. Dever (Brautführer) prejme od nevestine matere poln sveženj na kose narezanega kruha. Ta kruh razmečejo na potu mladim in starim spremnikom, ki se hlastno pulijo zá-nj, včasih celo stepó.

Nekdaj je ženin imel na glavi klobuk z velikimi krajeci, na telu pa rokavač iz belega surovega sukna (loden) in platnene hlače. Ogrinjali so se s plaščem, ki je o takih prilikah romal od ženina do ženina. Ker so ga obilo rabili, zato je bil skoro brez vsakojake barve — in nekovi hudomušen godec je o neki ženitvi vpričó vseh svatov opomnil in pošalil se, da bode treba plašč obesiti v dimnik h klobasam, da bode vsaj črn.

Nevesta je imela tudi črno ženitovanjsko jopico na sebi, in tudi ta jopica je romala od neveste do neveste. Sicer ima glavo s krono iz cvetec odičeno in trakovi jej raz glavo visé po plečih.

Po poroki odidejo na nevestin dom, kjer jedó kruh, pijó vino. Ženinu in nevesti so nekđaj za mizo odločili prostor; na tem prostoru sta morala ves božji dan molčé sedeti, svatje pa so vsak na svoj dom odšli iskat kruha in mesa in drugih jestvin, a spremljali so jih godci s svojo godbo. Ko so bili zopet vsi zbrani pod nevestino streho, začeli so se gostiti, pod mizo pa so jih vaški otroci ščipali, šegotali in opominjali, naj se spominjajo i njih, ne le samih sebe.

Ta običaj se je ohranil do današnjega dne, le to je drugače, da ženin in nevesta ne mrlita več za mizo ves dan vsak na svojem prostoru, temveč da se razgovarjata in kratkočasita sama kje na strani, kjer jima je drago in kjer ju nihče ne moti.

Predno nevestin oče nevesto izpusti iz svoje hiše, morajo svatje z nevesto vred zaplesati in plešó ter pričajo, da nevesta ni hroma, niti sicer bolna, temveč da je zdrava, čvrsta. Po vsem tem svatovanju se poslové in odidejo na ženinov dom, kjer dalje ženitujejo, dostikrat po celih osem dñij, da res ni ne konca ne kraja. Tako abotno dolgotrajno svatovanje pokvari marsikoga, tako da potlej dolgo časa čuti svoj pir.

K o v a č.

Národna pripovedka dolenjska. — Zapisal v Škocijani pri Dobravi † Leop. Gorenjec-Podgoričan.

Neka mati je imela sina, ki je bil jako šibek, ali vendar strašno močan. Ko je bil že dosti star, dala ga je, da se je učil črevljarstva. Pa nastavnik (mojster) ga ni mogel imeti na uku; nikoli mu ni bilo